

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 1.Pf.20.134/2022/5/II.

A felperes: felperes, felperes címe

A felperes képviselője: Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe

Az alperes: alperes, alperes címe

Az alperes képviselője: dr. Vattay Gergely kamarai jogtanácsos, alperes címe

A per tárgya: személyiségi jog megsértése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 65.P.22.585/2020/31.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett rendelkezéseit megváltoztatja és a keresetet teljesen elutasítja. Mellőzi az alperest perköltség megfizetésére kötelező és az eljárási illeték állam által viselésére vonatkozó rendelkezést.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint az állam javára – az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon, határidőben és számlára – 36.000 (harminchatezer) forint kereseti és 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes 2017. szeptember 10-én a délelőtti órákban a Budapest település, tér neve téri vásárcsarnokban tartózkodott, ahol azt tapasztalta, hogy egy pulton Hitlert ábrázoló portrét állítottak ki közszemlére. A felperes ezt 10:54-kor a 107-es segélyhívó telefonszámon bejelentette, az alperes települési Rendőrkapitánysága azonban közölte, hogy az ügyben nem kívánnak intézkedni. A felperes 11:24-kor a 107-es segélyhívó telefonszámon bejelentette, hogy az önkényuralmi jelképek használata és az elmaradt rendőri intézkedés miatt tiltakozásul „spontán demonstrációba” kezd a vásárcsarnok bejáratánál oly módon, hogy („STOP NAZISM” szövegű) tiltakozó feliratot fest a járdára.

[2] A felperes – élettársát, személyl t a helyszínen hagyva – hazament, festékszóró sprayt vett magához, majd visszatérve festeni kezdte a vásárcsarnok előtti járdára a tervezett szöveget. Az első három betű („STO”) felfestésekor érkeztek meg az alperes alkalmazottai (rendőr1 segédjárőr és rendőr2 rendőrljárőr), akik felszólították a felperest a tevékenység abbahagyására. A felperes a rendőrökhöz lépve bemutatkozott, kezét nyújtott, majd kérdésükre elmondta, hogy spontán demonstrációt jelentett be és ezért festi a szöveget a járdára. Az alperes alkalmazottai változatlanul a tevékenység befejezésére kérték a felperest, aki előadta, hogy az önkényuralmi jelkép közszemlére tétele miatt tiltakozik eljárásával. A

rendőrnő azon közlését követően, hogy ők a bejelentése miatt érkeztek a helyszínre, a felperes kérte az alperes alkalmazottait a Hitler fotó megtekintésére, majd élettársát hátrahagyva elindult a vásárcsarnokba.

[3] rendőr2 a felperessel folytatott beszélgetés alatt a rendőrségi digitális rádiórendszeren keresztül folyamatosan beszámolt a helyszínen történekről. Észlve a felperes elindulását, kollégáját kérte a megállítására. rendőr1 a felperes után eredt, mintegy 5-6 méter megtétele után kezeit és vállát elkapta; időközben odaérkezett rendőr2 is (még mindig rádiózva). rendőr1 hátulról megrántotta a felperest, aki hanyatt esett, ruházata elszakadt. A rendőr ekkor ránehezült a felperes mellkasára, majd hasra fordította és a hátára térdelt. A felperes fájdalomra panaszkodva kérte, hogy engedjék el; a rendőrök megbilincseltek. személy1 a rendőri intézkedést telefonján rögzítette. A felperest felállították, hátrabilincseltek kézzel egy székre ültették. A felperes az eljárás ellen tiltakozott és mellkasi fájdalmai miatt kérte, hogy hívjanak mentőt. A mentő megérkezését követően levették bilincseit, ruházatát átvizsgálták, felvették személyi adatait. Rendőri kísérettel az Országos Baleseti és Sürgősségi Intézetbe szállították; ennek során közölték a felperessel, hogy nem telefonálhat, mert személyi szabadságában korlátozva van. Az alperes alkalmazottai az orvosi vizsgálatok során, illetve a váróteremben – a röntgenfelvételek elkészítésének kivételével – mindvégig a felperes mellett tartózkodtak. Amint a felperes elhagyta a rendelőt, a két rendőr gépkocsiba ült és távozott. A kórházban megállapították, hogy a felperesnek bordatörése nincs, a könyöke felett felületes hámsérülése keletkezett.

[4] Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a felperes nem kapott a rendőrségtől érdemi szóbeli vagy írásos tájékoztatást, jegyzőkönyvet, csak panasztételi jogát ismertették. A kényszerintézkedés alkalmazása miatt a helyszínre érkezett több rendőrtiszt; rendőr1 segédjárőr felettése parancsára az árusokat kérdezte ki az elhangzott felszólításokról, egy rendőr pedig megtekintette a Hitler képet.

[5] A Független Rendőri Panasztestület a felperes által kezdeményezett eljárásban hozott 2018. július 12-i határozatában (FRP/406/2/2017/Pan.) megállapította, hogy a rendőrök a panaszos bejelentése nyomán nem folytatták le a szükséges eljárást, ezért sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joga. A rendőrségnek intézkedési kötelezettsége keletkezett a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 1. § (2) bekezdése, 11. §-a, és 13. §-a alapján. Meg kellett volna állapítani a bejelentő személyazonosságát, a tényállást tisztázniuk kellett volna, majd a szükséges tájékoztatást megadni. A rendőrség elmulasztotta a bejelentő személyének azonosítására vonatkozó kötelezettségét, majd a minimálisan szükséges intézkedést, így az adatgyűjtést, a tényállás megállapítását. Az alperes alkalmazottai bejelentés miatt érkeztek, ezért nem a felfestés miatt kellett volna intézkedniük.

[6] A testület indokai szerint az Rtv. 13. § (1) bekezdése értelmében – a szabálysértés vagy bűncselekmény megvalósulásának gyanúja miatt – a rendőrség jogszerűen korlátozta a felperes véleménynyilvánításhoz való jogát cselekményének félbeszakításával. A bejelentő igazoltatása jogszerű volt, annak módja azonban súlyosan sértette a tisztességes eljáráshoz való jogát, míg az indokolatlan ruházat-átvizsgálás a személyi integritáshoz való jogát. A tárgy (festékszóró spray) elvételének dokumentálása elmaradt, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog mellett sérült a tulajdonhoz való jog is. A kényszerítő eszközök indokolatlan alkalmazása és annak sérülést okozó módja az emberi méltóságot és a testi épséghez való jogot súlyosan sértette. A rendőrök nem közölték a bejelentővel a foganatosított intézkedés indokát, korlátozták a telefonhasználatot, ezáltal a tisztességes eljáráshoz való jog sérült. A rendőrök orvosi rendelőben való jelenléte miatt az emberi méltósághoz és a személyes adatok védelméhez való alapjoga is sérült.

[7] Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) 2018. augusztus 19-i határozatában (29000-105/319/14/2017.P.) az orvosi vizsgálaton történő rendőri jelenlét

vonatkozásában adott helyt a panasznak, egyebekben azt elutasította. Indokai szerint a felperes helyszínen tanúsított magatartása miatt a rendőrök az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján terhelte intézkedési kötelezettség. A felperes tevékenysége felvetette a rongálás szabálysértési vagy bűncselekményi alakzatának gyanúját, ezért a rendőrök megfelelő jogalap birtokában kezdeményeztek intézkedést vele szemben. A kényszerítő intézkedések jogszerűségének vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az eljáró rendőr és a felperes egyensúlyvesztés következtében zuhantak a földre; az alperes alkalmazottja a dulakodás megelőzése, illetőleg az intézkedés eredményes befejezése érdekében döntött a bilincselés mellett. A felperes az Rtv. 19. § (1) bekezdésében írtakat megszegve a felszólítások ellenére nem tanúsított együttműködést és végtagjait megfeszítve akadályozta az intézkedést. Annak arányos volta kapcsán megállapította, hogy a gyors megállítást érdekében fogatosított testi kényszer a rendőrség által alkalmazható leghatékonyabb kényszerítő eszköz; használatát a helyszín felszólítás ellenére történő elhagyása alapozta meg. A felperes visszatartására alkalmazott testi kényszer ezért arányban állt az intézkedés céljával, ami a felperes személyazonosságának a megállapítása és a körülmények helyszíni tisztázása volt. A testi kényszer végrehajtásának módja, az egyensúlyvesztésből adódó földre zuhanás okozati összefüggésbe hozható a felperes engedelmisségi kötelezettséget megszegő magatartásával, ezért a testi kényszer alkalmazása megfelelt a Rtv. 15. §-ában és 16. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

[8] A gyülekezési jog megsértése tekintetében az ORFK arra a következtetésre jutott, hogy a rendőrök jogszerűen jártak el, amikor a közrend védelme érdekében félbeszakították a felperes magatartását, és ezzel jogszerűen korlátozták véleménynyilvánításhoz való jogának gyakorlását. Személyi szabadságát az Rtv. 37. § b) pontja alapján korlátozták; a jogszabály biztosítási intézkedés fogatosítása esetén nem ír elő tájékoztatásra vonatkozó kötelezettséget. A felperes személyes adatainak jogsértő kezelésével összefüggésben megállapította, hogy az orvosi vizsgálat alatt csak abban az esetben lehettek volna jelen az eljáró rendőrök és ismerhették volna meg a kezeléssel összefüggő egyéb egészségügyi személyes adatokat, ha a felperes fogvatartott lett volna.

[9] A felperes az ORFK határozatával szemben közigazgatási bírósághoz fordult; az eljárás a keresetlevél visszautasításával fejeződött be.

[10] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette személyiségi jogait. Igényét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:42. § (1)-(2) bekezdésére, a 2:43. § a), b), d) pontjára, a 2:45. § (1) bekezdésére, a 2:51. § (1) bekezdés a), b), c) pontjára, a 2:52. § (1)-(3) bekezdésére, a 6:48. § (1) bekezdésére, a 6:532. §-ára, a 6:540. §-ára, a 6:548. §-ára és az Rtv. 15. § (1)-(2) bekezdésére, a 16. § (1), (4) bekezdésére, valamint a 20. § (2) bekezdésére alapította.

[11] Érvelése szerint az alperes jogsértő magatartást követett el, amikor az eljáró rendőrök úgy kezdtek el vele szemben intézkedni, hogy annak pontos jogalapját nem adták meg, a spontán gyülekezéshez fűződő jogát megakadályozták; ezáltal sérült az emberi méltósághoz fűződő joga. Az alperes jogsértő magatartásaként jelölte meg, hogy az eljáró rendőrök nagy nyilvánosság előtt jogalap nélkül alkalmaztak vele szemben kényszerintézkedést, majd korlátozták személyes szabadságát; a rendőri intézkedéssel nem szegült szembe, személyazonosságának igazolását sem kérték. Ezzel a magatartással sérült a személyi szabadsághoz fűződő joga és a becsülethez fűződő joga. Jogsértő magatartásként kérte értékelni a testi kényszer alkalmazását, mert az nem felelt meg az arányosság követelményének és ezáltal sérült a testi épséghez és egészséghöz fűződő joga.

[12] Kérte az alperes eltiltását a jogsértő magatartástól és levélben való elnézés kérésre kötelezését, valamint az ítélet jogsértést megállapító rendelkező részének a police.hu weboldalon történő közzétételét. Kérte az alperes kötelezését 600.000 forint és 2017.

szeptember 10-től a kifizetésig járó késedelmi kamatainak megfizetésére sérelemdíj címén, továbbá perköltségben marasztalását.

[13] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítását és a felperes perköltség megfizetésére kötelezését célozta. Állította, hogy alkalmazottai a jogszabályok rendelkezései alapján jártak el, a felperes személyiségi jogát nem sértették, az alkalmazott intézkedések jogszerűek voltak.

[14] A jogsértőként megjelölt első magatartás tekintetében előadta, hogy intézkedési kötelezettségét az Rtv. 13. § (1) bekezdése, a felperes második bejelentése alapozta meg; az Rtv. külön tájékoztatási kötelezettséget nem ír elő. Alkalmazottai az Rtv. 20. § (2) bekezdésében írtaknak eleget tettek, mert az intézkedést megelőzően annak tényét és célját szóban közölték; a felperes bejelentése alapján érkeztek a helyszínre és az ott tapasztaltak alapján felszólították a felperest a jogsértő cselekmény befejezésére. Álláspontja szerint a felperes egyszemélyes magatartása a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 2. § (1) bekezdése alapján nem minősülhet gyülekezésnek. A felperes a szabad véleménynyilvánítás jogát gyakorolta, amelynek módja azonban megalapozta az Rtv. 13. § (1) bekezdésében foglalt intézkedési kötelezettségét; a magatartás felvetette a rongálásnak a szabálysértési vagy bűncselekményi alakzata gyanúját.

[15] A jogsértőnek állított második cselekmény esetében – az Rtv. 13. § (1) bekezdésére, a 19. § (1) bekezdésére, a 29. § (1) bekezdésére, 47. §-ára, a 48. § d) pontjára, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: szolgálati szabályzat) 40. § (1) bekezdésére utalva – arra hivatkozott, hogy a felperes [az Rtv. 19. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére] nem mutatott hajlandóságot az együttműködésre, és a rendőröknek hátat fordítva megpróbált távozni az intézkedés helyszínéről; ezért alkalmazottai megfelelő jogalap birtokában, testi kényszer és bilincselés alkalmazásával tartóztatták fel őt (01070/18960/2017.id. számú Jelentés). Kiemelte az ezzel összefüggésben lefolytatott parancsnoki vizsgálatot, az intézkedés modellezését (01070/105/101/5/2017.RP.); a felperes mindvégig megfeszítette magát, és ezért alakult ki egy olyan egyensúlyvesztés, amelynek következtében a felperes és az egyik rendőr földre kerültek. Az események gyors lefolyása miatt nem lehetett egyértelműen megítélni, hogy a földre zuhanás milyen okból következett be; a bilincset az ellenszegülés megtörése végett 12 percig alkalmazták. A lefolytatott vizsgálat az intézkedések jogszerűségét, szakszerűségét és arányosságát állapította meg. Kitért a védekezés arra is, hogy a rendőri intézkedések jellegükből fakadóan szükségképpen együtt járnak bizonyos alapvető jogok korlátozásával; a személyiségi jogsérelem azonban csak akkor valósulhatna meg, ha az intézkedésre jogalap nélkül, megalázó jelleggel, a szükségesnél nagyobb hátrányt okozva kerül sor.

[16] A kárfelelősség alóli mentesülése kapcsán a felróhatóság hiányára hivatkozott; megítélése szerint a jogértelmezésben és a jogalkalmazásban történt tévedések vagy hibák általában a felróhatóság körén kívül esnek, kivételt csupán az egyértelműen súlyos, feltűnően kirívó tévedések és hibák képeznek, ami jelen esetben nem valósult meg. Kifogásolta a sérelemdíj iránti igény eltúlzott mértékét.

[17] Érdemi védekezése körében idézte még az Rtv. 11. § (1) bekezdését, a 15. § (1) bekezdését, a 16. § (1) bekezdését, a 31. § (1) bekezdését, a szolgálati szabályzat 38. § (1) bekezdését, a 41. § (4) bekezdés b) pontját. Bizonyítékként hivatkozott a BRFK települési Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati alosztály 2017. szeptember 10-i 01070/18960/2017. id. számú, 2018. január 3-i 01070/200/2018.id. számú, 2018. január 9-i 01070/614/2018.id. számú Jelentéseire, a BRFK települési Rendőrkapitányság Rendészeti Osztály Járőrszolgálati alosztály vezetőjének 2017. október 19-i jelentésére, a BRFK települési Rendőrkapitányság 2017. október 28-i 01070/105/101/2017.RP. számú parancsnoki

kivizsgálásról szóló jelentésére és az ORFK 2018. augusztus 17-i 29000-105/319-17/2017.P. számú határozatára.

[18] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes emberi méltóságát és személyes szabadsága védelméhez fűződő személyiségi jogát azzal, hogy az állományába tartozó rendőrök úgy intézkedtek, és alkalmaztak kényszerintézkedést a felperessel szemben, hogy arra okot nem adott. Becsülete védelméhez fűződő jogát is megsértve tartották nagy nyilvánosság előtt bilincsbén, és testi épségét megsértve alkalmaztak vele szemben testi kényszert és bilincselést. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta és 15 napon belül a felpereshez címzett magánlevélben történő elnézés kérésre kötelezte a jogsértő intézkedések miatt. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 600.000 forint sérelemdíjat és ezen összeg után 2017. szeptember 10-től a kifizetésig járó, a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki kamatot és 400.000 forint perköltséget áfával. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította és megállapította, hogy a le nem rótt 36.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

[19] A törvényszék a kereset elbírálása során a Ptk. 2:42. §, 2:43. § *a), b), d)* pont rendelkezéseit alkalmazta; a bizonyítási eljárást a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 265. §-a, a 278-279. §-a alapján folytatta le.

[20] Az Rtv. és a szolgálati szabályzat rendelkezéseit is értékelve azt vizsgálta, hogy a rendőri intézkedés a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelt-e, amennyiben nem, akkor az jogszabálysértést eredményezett-e, ekként az emberi méltóság, személyes szabadság, becsület, testi épség sérelmét. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes érdeke volt annak bizonyítása, hogy őt az alperes jogsértő intézkedése nyomán személyiségi jogsértés érte. Az alperesnek kellett igazolnia, hogy alkalmazottai jogszerűen jártak el, amennyiben pedig jogszabályi előírást sértettek, úgy azt nem felróhatóan tették, a felperesnek nem okoztak hátrányt és személyiségi jogsértést nem követek el.

[21] Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy az alperes az alkalmazottainak eljárása során okozott esetleges jogsértésért felelősséggel tartozik a Ptk. 6:540. §, 6:548. § rendelkezései alapján; a személyiségi jog sérelméért a közigazgatási szervet felelősség terheli, az alkalmazottak felróhatósága a sérelemdíj mértékének tekintetében vizsgálható. Döntésének meghozatala során a bíróságot a panasztestületi állásfoglalás és az ORFK határozata nem köti.

[22] Részletesen ismertette a bizonyítási eljárás adatait, a felperes személyes előadását, a tanúk vallomását és az eseményről készült videofelvételt.

[23] Elsőként az alperes intézkedésének jogszerűségét vizsgálta; megítélése szerint a felperes és élettárs tanújának vallomása tartalmazza a valóságnak megfelelően az eseményeket. A felperest a bejelentésére érkező rendőrök a tanúsított cselekmény abbahagyására szólították fel, aki ezt meg is tette, majd kezet nyújtva bemutatkozott. Az alperes alkalmazottai a helyszínre érkezve nem voltak tisztában azzal, hogy a bejelentő és a felperes személye azonos. A két személy összekapcsolására csak úgy kerülhetett sor, hogy a felperes odalépett a rendőrökhöz, majd nekik be is mutatkozott, tehát felszólításra igazolta személyazonosságát. Az intézkedő rendőr (rendőr2) az események alatt mindvégig rádión beszélgetett; ez is indokát képezte annak, hogy a felperest nem tájékoztatták megfelelően a foganatosítani kívánt intézkedésről. A felperest arról sem tájékoztatták, hogy vele szemben kívánnak eljárni, ezért abban a hiszemben lehetett, hogy a rendőrök a bejelentésére érkeztek és ennek alapján a csarnokban kívánnak intézkedni. Ezért a felperes folyamatosan a rendőrökre tekintve, nem távozási szándékkal indult a vásárcsarnok felé.

[24] Az elsőfokú bíróság téves jogértelmezésnek tekintette a keresetben felhívott, a gyülekezési jog szabad gyakorlásának korlátozására való hivatkozást; a rendőri intézkedés a véleménynyilvánítási jog szabad gyakorlásának akadályozásaként értékelhető.

[25] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint az alperes alkalmazottai az Rtv. 11. §-ának, a 13. §-ának és a 20. §-ának sérelmével jártak el, mert nem tájékoztatták a felperest arról, hogy miért érkeztek a helyszínre, milyen intézkedést fogantatosítanak vele szemben, bejelentésére fognak-e intézkedni. Ezért a felperes nem volt abban a helyzetben, hogy jól ítélje meg a helyszín elhagyásának lehetőségét; tájékoztatás hiányában nem észlelhette, hogy rongálási cselekmény miatt eljárás alá vont személyként tekint rá a rendőrség. rendőr2 általános jelleggel megfogalmazott tanúvallomását („biztos felszólítottam, mert minden intézkedés elején felszólítom az intézkedés alá vontakat”) nem találta alkalmasnak annak igazolására, hogy a felperest eljárás alá vonta és közölte, hogy ehhez szükséges önmagának személyazonosító igazolvánnyal való igazolása. A vallomás értékelése során utalt annak ellentmondásaira és a tanú érdekeltségére.

[26] A rendőrök magatartásának vizsgálata kapcsán ismertette az Rtv. 1. § (1)-(2) bekezdését, a 2. § (1) bekezdését, a 11. § (1) bekezdését, a 13. § (1) bekezdését, a 15. § (1)-(2) bekezdését, a 16. § (1)-(3) bekezdését, a 17. § (1)-(2) bekezdését, a 19. § (2) bekezdését, a 20. § (1) bekezdés a), b) pontját, (2), (3) bekezdését, a 29. § (1) bekezdés a), b) pontját, a (2)-(6) bekezdését, a szolgálati szabályzat 38. § (1) bekezdését, a 39. § (1) bekezdését, a (2) bekezdés a), b), c) pontját, a (3) bekezdés a), b) pontját, 40. §-át, a 41. § (1) bekezdés a), b), c)-g) pontját, (3) bekezdését, a (6) bekezdés a) pont aa), ab), ac) alpontját, valamint a (7) bekezdését.

[27] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint a felperes elfogására és ennek keretében a testi kényszer majd a bilincs alkalmazására azért került sor, mert a felperes számára nem volt egyértelmű, hogy eljárás alá vont személyként vagy bejelentőként kezeli őt a rendőr. A szükséges tájékoztatás elmaradását bizonyítottanak tekintette rendőr1 tanú előadása alapján is; a felperes mellett álló segédrendőrnek is emlékeznie kellett volna arra, hogy eljárás alá vont személyként kezelték-e a felperest. Mindemellett rendőr1 tanúvallomását az elsőfokú bíróság aggályosnak tekintette, mivel a felperes artikulátlan kiabálására, fújtatására, gesztikulálására és kézmozdulataira vonatkozó nyilatkozatát a videofelvétel nem támasztotta alá. Az érdemi döntés indokai szerint a rendőrség és a felperes közt véleménykülönbség volt a spontán demonstráció jogszerűségét illetően; rendőr2 feltehetően ennek egyértelműsítése érdekében folytatta beszélgetését a központtal. A helyzet eltérő értékelése azonban nem eredményezhette volna azt, hogy az egyértelmű utasítások elmaradása miatt a jogsértés helyszínét elhagyó felperes a rendőri intézkedésnek pontos felszólító tájékoztatás nélkül legyen alanya. A videofelvétel megtekintése alapján az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes kimért mozdulatokkal, lassú járással indult el a vásárcsarnok felé – az intézkedő rendőrök azonban gyorsan követték és először egyikük a földre került, majd feltehetően a felperest is magával rántotta.

[28] Hiányolta az elsőfokú bíróság annak magyarázatát, hogy a felperes megállítására miért nem volt elegendő a szóbeli utasítás és miért kellett vele szemben kényszerintézkedést alkalmazni. Sem a tanúként meghallgatott rendőrök, sem az alperes által lefolytatott vizsgálati eljárás nem adta indokát a kényszerintézkedés alkalmazásának. A felvételekből megállapíthatóan a felperes az elindulását követően pár másodpercen belül a földre került; ez a körülmény kizárta azt, hogy a rendőrök az intézkedést indokolva a feltartóztatás szándékával szóltak volna a felpereshez. Ezért eljárásuk a szolgálati szabályzat 39. § rendelkezéseit sértette; nem bizonyított szökés, feltételezett ellenállás megtörésére alkalmazták a testi kényszert, majd a bilincset. Az alperes vizsgálati eljárásainak eredményét nem fogadta el ítélezésének alapjaként; a panasztület álláspontját osztotta a kényszerítő

eszközök alkalmazásának jogszerűtlensége tekintetében, mert a felperes felszólítására nem került sor és az alkalmazás módja is jogsértő volt (rendőr2 folyamatos telefonhasználata, a bilincselés szakszerűségének veszélyeztetése, sérelem okozás lehetősége).

[29] Az intézkedés alatti rádiózást a bíróság folyamatos segítségkérésként értékelte, mert az alperes alkalmazottja bizonytalan lehetett a cselekmény jogi megítélésében, a felperessel szembeni intézkedés szükségességében. A videofelvétel tartalma, az eltelt idő rövidege alapján arra következtetett, hogy az intézkedő rendőr nem kaphatott megfelelő tájékoztatást és várakozása közben a felperessel sem közölhette, hogy milyen eljárás alá vonják és mi a teendője. Tájékoztatás hiányában a felperestől nem volt elvárható annak felismerése, hogy eljárás alá vont személyként kezeli őt a hatóság. A bizonytalan helyzet eredményezhette azt, hogy a felperes rosszul mérte fel bejelentői vagy eljárás alá vont személykénti minőségét; magát bejelentőként kezelve elindult a vásárcsarnok felé az általa észlelt jogsértés bemutatása érdekében. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint az alperes intézkedése ebben a helyzetben nem volt jogszerű; az Rtv. 19. § (2) bekezdésének alkalmazása nem merülhetett fel, a kényszer és bilincs használata nem volt indokolt, mert a felperes ellenszegülése nem bizonyított.

[30] Kiemelte, hogy a felperes a testi kényszer alkalmazása során mindvégig jelezte fájdalmait. Bár a segédrendőr is a felperessel egyidejűleg, őt megelőzően elesett, ez nem mentesíti az alperes alkalmazottait az intézkedések szakszerű kivitelezésének kötelezettsége alól. A rendőröknek az Rtv. 15-16. § előírásait megtartva, a szükségesség és arányosság követelményére figyelemmel, a lehető legkisebb sérülést okozva kellett volna eljárniuk. Mindezek alapján az alperes intézkedése nem volt kellő alappal bíró és kellő körültekintéssel, precizitással megvalósított, ezért sem szükségesnek, sem arányosnak nem tekinthető a kényszerintézkedés alkalmazása.

[31] A bilincselés időtartamát a felperes szavahihetőségére tekintettel állapította meg 26 perces időtartamban. rendőr1 nyilatkozatát (a felperest a mentőben azonosították, ott került sor az iratok átadására) akként értékelte, hogy a felperesnek bilincsben tartása miatt nem volt korábban lehetősége az iratokat elővenni és a rendőrök részére átadni.

[32] Az elsőfokú bíróság a panasztestület megállapításait elfogadva arra a következtetésre jutott, hogy az alperes alkalmazottainak „fenti” jogsértő intézkedései a felperes személyiségi jogait sértették. Bár a felperes demonstrációját gyülekezési jogának gyakorlásaként értékelte, az azonban a véleménynyilvánítási jog gyakorlásának minősül. A szabad véleménynyilvánítási jog korlátozása és az intézkedés jogalap nélküli volta a felperes emberi méltóságát sértette; a rendőrök úgy intézkedtek és alkalmaztak kényszerintézkedést a felperessel szemben, hogy arra okot nem adott. A felperes nem tudhatta meg a vele szemben foganatosított intézkedések okát és indokoltságát, az egész eljárás során nem kapott tájékoztatást, ezért sérült a tisztességes eljáráshoz fűződő joga, és annak következtében az emberi méltósága.

[33] Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a felperes szabad véleménynyilvánításhoz való jogát ugyan korlátozták az eljáró rendőrök, amikor a járdafestés abbahagyására szólították fel, ez a korlátozás azonban nem volt indokolatlan és nem sértette a felperes emberi méltóságát, mert az intézkedés elérésével szükségtelenné vált a tiltakozás folytatása. A helyszínre érkező rendőrök a járdafelület festését rongálási cselekményként minősítették, ezért jogszerűen hívták fel a felperest annak abbahagyására az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján. A felperes véleményét más módon is nyilváníthatta volna (transzprens elkészítésével); ezért e körben a bíróság a keresetet elutasította.

[34] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint, miután a felperes önként vagy felszólításra felhagyott a véleménynyilvánítással, az alperes túllépett a szükséges korlátozáson. A rendőri kényszerintézkedés alkalmazása a felperes együttműködésére

tekintettel – amit saját előadása, a videofelvétel és élettársának tanúvallomása igazolt – indokolatlan volt. A felperes az Rtv. 1. § (2) bekezdése és 11. §-a alapján joggal várta el, hogy a bejelentésére a helyszínre érkező rendőrök intézkedjenek panasza tekintetében; erre azonban nem került sor. Az intézkedő rendőrök nem voltak figyelemmel a felperes által mondottakra, nem beszéltek a jogkereső állampolgárral; ez a magatartásuk a felperes emberi méltóságát sértette és figyelmen kívül hagyta az eljárást kezdeményező személy jogérvényesítését, a hatósági eljárás kikényszeríthetőségét. Értékelte e körben, hogy az alperes alkalmazottai az egyéni demonstrációval való önkéntes felhagyást követően sem folytatták le a szükséges eljárást, a felperest nem kezelték bejelentőként, kizárólag a jogsértő cselekményére összpontosítottak. Nem a felperes bejelentésére intézkedtek, hanem eljárásuk jogszerűségét próbálták biztosítani azáltal, hogy e tárgyban intéztek kérdéseket a piac eladóihoz. Végül mintegy mellékesen került sor a felperes bejelentése kapcsán is az egyik árus kihallgatására; arról azonban a felperest nem tájékoztatták, őt bejelentőként nem kezelték. Ez az eljárás a jogalap nélküli, indokolatlan, szükségtelen és aránytalan kényszerintézkedés alkalmazásával a felperes emberi méltóságát sértette.

[35] A személyes szabadság indokolatlan korlátozása tekintetében is alaposnak találta a keresetet az elsőfokú bíróság. Indokolása szerint a kényszerintézkedések, a testi kényszer és a bilincsbe verés alkalmazása indokolatlan volt, és a személyes szabadságától alaptalanul fosztotta meg a felperest. Az adott helyzetben elegendő lett volna a felperes adatainak rögzítése, ennek elmaradása esetén az őrizetbe vétel; az igazoltatással való ellenszegülés miatt fel lehetett volna venni a felperes adatait az Rtv. 29. §-a szerint eljárva. Ehelyett testi kényszer alkalmazásával, bilincsbe verve, nagy nyilvánosság előtt a felperes becsülete megsértésére alkalmas módon szégyenítették meg azt az állampolgárt, aki egy vélt jogsértést jelentett be és kért ezzel kapcsolatos rendőri intézkedést. Az alperes alkalmazottai a felperest kényelmetlen helyzetbe hozták szűkebb és tágabb környezete előtt; az intézkedés szükségtelen, aránytalan és indokolatlan volt. A felperest alaptalanul tüntették fel szűkebb és tágabb lakóközösségében olyan személyként, mint aki bűnöző; ezért az elsőfokú bíróság a becsületsértés megtörténtét is megállapította.

[36] A szakszerűtlenül megvalósított bilincselés nyilvánvaló sérülést nem okozott, ám a felperes földre zuhanásával testi sértést élt meg; ezért a törvényszék azt személyiségi jogsértésként értékelte. Érvelése szerint nem kell a büntetőjogi kategória szintjét elérnie a testi épség sértésének, arra az indokolatlan bilincselés okozta felhám sérülés, a kényelmetlen helyzet és az elesés miatti ütés is alkalmas.

[37] Az elsőfokú bíróság eltiltotta az alperest a további jogsértéstől és magánlevélben való elnézés kérésre is kötelezte őt. A police.hu oldalon való közzétét azonban nem látta indokoltnak, mert az esemény nem volt nagy nyilvánosság előtt zajló és dokumentált.

[38] A felperes sérelemdíj iránti kérelmét a Ptk. 2:52. § (1)-(2) bekezdése és a Pp. 279. § (3) bekezdése alapján bírálta el. Hangsúlyozta, hogy a felperes igényét az államigazgatási szerv alkalmazottjának mulasztásában megnyilvánuló sérelemkövetés miatti jogorvoslatként, szankcióként érvényesítette. Több jogtárgysértés is történt, ezért a keresetben meghatározott összeget eltúlzottnak nem tekintette és azt teljes egészében megítélte. Értékelte a panasztestületi állásfoglalás tartalmát és jelentőséget tulajdonított annak, hogy a hosszabb ideig tartó nyilvános bilincselés, a jogkereső állampolgárral szembeni szükségtelen és aránytalan kényszerítő eszköz alkalmazása olyan személyiségi jogsérelem, amely nagyobb összegű sérelemdíj meghatározását alapozza meg. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ítélete üzenetértékű az alperes számára; a rendőrség alkalmazottait szükséges visszatartani a jövőben a jogszerűtlen, szakszerűtlen intézkedésektől. Kifejtette, hogy a rendőrséget is abba az irányba kívánja terelni döntésével, hogy az állampolgárnak okozott sérelem reparálását az

eset kivizsgálását követően maga hajtsa végre; ne a szakszerűtlenül intézkedő rendőrök felelősség alóli mentesítésével záruljon a vizsgálati eljárás.

[39] A törvényszék a pervesztes alperes marasztalásával határozott a perköltség viseléséről a Pp. 80. § - 83. §-a és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Ükr.) rendelkezései alapján. A felperes jogi képviselőjének ügyvédi munkadíját 16 munkaóra figyelembevételével, 25.000 forint/óra munkadíj alkalmazásával állapította meg. Az eljárási illeték tárgyában az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 42. § (1) bekezdés a) pontja szerint rendelkezett.

[40] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes fellebbezett. Elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a sérelemdíj összegének 50%-os mérséklését kérte. Kérte továbbá a felperes kötelezését a perköltség megfizetésére. A másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjában jelölte meg.

[41] Nem értett egyet a törvényszék azon megállapításával, hogy az állományába tartozó rendőrök úgy intézkedtek és alkalmaztak kényszerintézkedést a felperessel szemben, hogy arra okot nem adott; valamint, hogy bilincselése nagy nyilvánosság előtt történt. Vitatta a rendőri intézkedés szükségtelen, aránytalan, indokolatlan voltára, és ezáltal a felperes bűnözőként feltüntetésére vonatkozó ítéleti indokokat {elsőfokú ítélet [72] bekezdése}. A felperes az eljárás során nem adott elő arra utaló bizonyítékot, hogy őt a rendőri intézkedéssel összefüggésben hátrány érte volna társadalmi megítélésében. A felperes azt sem igazolta, hogy a rendőri intézkedés nagy nyilvánosság előtt történt; a rendelkezésre álló felvétel szerint a vásárcsarnok gyéren látogatott volt a perbeli esemény időpontjában. Vitatta az ítélet [59] bekezdésében írtakat, miszerint a felperes nem érzékelte, hogy a rendőrök eljárás alá vont személyként tekintenek rá. Alkalmazottai felszólították a felperest a cselekmény abbahagyására és személye igazolására.

[42] A fellebbező hangsúlyozta, hogy az Rtv. külön tájékoztatási kötelezettséget nem ír elő, a 20. § (2) bekezdése alapján a rendőr az intézkedést megelőzően köteles az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Jelen esetben a felperes bejelentése miatt érkeztek a rendőrök a helyszínre, majd az ott tapasztaltak szerint szólították fel őt jogsértő cselekményének befejezésére; eljárásuk az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelt, az intézkedés tényét és célját ismertették.

[43] Az alperes megítélése szerint a felperes tudatának át kellett fognia azt a tényt, hogy a járdára való festés rongálási cselekménynek tekinthető, és a véleménynyilvánítás ezen módja nem elfogadott. A felperes magatartása felvetette a rongálásnak a szabálysértési vagy bűncselekményi alakzata gyanúját, a rendőrök ezért a közrend védelme érdekében jogszerűen szakították félbe a cselekményt, ezzel esetlegesen korlátozva a véleménynyilvánításhoz való jogot. A felperes tudatának azt a tényt is át kellett fognia, hogy e cselekménye miatt rendőri intézkedés hatálya alatt áll. A kényszerintézkedést azért kellett elviselnie, mert a rendőri intézkedés során a helyszínt elhagyta, ez a magatartása adott okot arra, hogy a rendőr utána menjen. A 01070/18960/2017. id. számú Jelentést idézte annak igazolására, hogy a felperes a felszólítás ellenére nem mutatott hajlandóságot az együttműködésre, majd minden előzmény nélkül hátat fordítva megpróbált távozni az intézkedés helyszínéről. Magatartása miatt a rendőrök megfelelő jogalapon, testi kényszer és bilincselés alkalmazásával tartóztatták fel a felperest.

[44] Vitatta az elsőfokú ítélet [67] bekezdésében írtakat is, a bilincselés 26 perces időtartamát. A bilincset a Rtv. 48. § d) pontjában foglaltak alapján, az ellenszegülés megtörése véget 12 percig alkalmazták munkatársai. A parancsnoki kivizsgálásban előadottak is igazolják, hogy az intézkedés a Rtv. 15. § (1)-(2) bekezdése szerinti arányosság

követelményének megfelelt; az csak az ellenszegülés megtörésére szolgált és a felperes részére aránytalan sérelmet bizonyítottan nem okozott. A csatolt felvételek a felperest széken ülve mutatják be, kezén már nincs bilincs; az eszközt tehát nem a mentőautóban vették le róla.

[45] A fellebbező az elsőfokú ítélet [70] bekezdésében kifejtett indokokkal ellentétben továbbra is vitatta a felperes együttműködését. Álláspontja szerint a felperes ellenállását a felvételek és a rendőr tanúk nyilatkozatai is igazolták.

[46] Az alperes állította, hogy a biztonsági intézkedés végrehajtása során a felperes emberi méltóságát, becsületét nem sértette meg. Alkalmazottai tevékenységüket a törvényekben meghatározott módon végezték, annak kereteit nem lépték túl. Amennyiben az intézkedés nem volt szakszerű, ez esetben is kijelenthető, hogy a felperessel kapcsolatos biztonsági intézkedés során kirívóan súlyos jogszabályértelmezési, jogalkalmazási tévedést, hibát nem ejtettek. A rendőrök úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, így magatartásuk nem volt felróható, ezért a keresetben előterjesztett sérelemdíj iránti igény alapja nincs okozati összefüggésben a felperes által vélelmezett személyiségi jogsértéssel. Az okozott kár megtérítésének feltételei nem állnak fenn, mert nem volt megállapítható az alperes magatartásának jogellenessége. A jogértelmezésben és a jogalkalmazásban történt tévedések vagy hibák általában a felróhatóság körén kívül esnek, kivételt csupán az egyértelműen súlyos, feltűnően kirívó tévedések, hibák képeznek.

[47] A fellebbező álláspontja szerint a megítélt sérelemdíj összege nem áll arányban a vélelmezetten elszenvedett sérelem nagyságával. Az elsőfokú ítélet nem értékelte azt sem, hogy a becsület védelméhez fűződő jog sérelme körében a felperes nem tett tényleges előadást. A törvényszék nem vette figyelembe az eset összes körülményét a sérelemdíj mértékének megállapítása során. A személyiségi jogaiban sérelmet szenvedett fél csak akkor tarthat igényt kárpótlásra, ha olyan hátrány bekövetkezését bizonyítja, ami kizárólag a sérelemdíj összegével küszöbölhető ki. Jelen esetben a megállapított sérelemdíj összege a felperes tekintetében eltúlzott és aránytalan.

[48] A felperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

[49] A fellebbezés alapos.

[50] Az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett a keresetet részben elutasító rendelkezése (gyülekezéshez fűződő jog, véleménynyilvánítási jog sérelme, elégtétel közzététele a police.hu oldalon), ezért azt a másodfokú felülbírálat nem érinthette [Pp. 358. § (5) bekezdése]. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet keresetnek helyt adó, a jogsértést megállapító és az alperes marasztalására vonatkozó rendelkezéseit vizsgálta a Pp. 370. § (1) bekezdésében írtak alapján, a fellebbezési kérelem korlátai között.

[51] Bár az alperes jogorvoslati kérelmében az elsőfokú ítélet anyagi jogi felülbírálatát a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontjára hivatkozással kérte, és a tényállás felderítését nem sérelmezte, a fellebbezés további részében azonban egyes tényállási elemek megállapítását (a felperes együttműködése, illetve tudomása az intézkedés tartalmáról, céljáról, a helyszínen elhagyására vonatkozó szándékának közlése, a bilincs alkalmazásának időtartama, a nyilvánosság foka) mégis kifogásolta, és jogi érveit is ezzel összefüggésben fogalmazta meg. Ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet felülbírálatát a fellebbezés tartalmára figyelemmel a Pp. 369. § (3) bekezdés a), c) pontjai szerint végezte el; arra is figyelemmel, hogy a Pp. 371. § (1) bekezdésének 2021. január 1-től hatályos szövege alapján a fellebbezésnek nem kötelező tartalmi eleme a másodfokú bíróságtól gyakorolni kért felülbírálati jogkör nevesítése.

[52] A felperes kereseti kérelmében emberi méltósághoz, testi épséghez, becsülethez és személyes szabadsághoz fűződő jogának sérelmét állította. Magyarország Alaptörvénye II.

cikke deklarálja az emberi méltóság sérthetetlenségét. A IV. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz, a (2) bekezdés pedig kinyilvánítja azt az általános elvet, hogy senkit nem lehet szabadságától másként, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

[53] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az állami büntetőhatalom monopóliumából egyértelműen következik a büntető igény érvényesítésének, a bűnüldözés és a büntető igazságszolgáltatás alkotmányos feltételek szerinti működtetésének kötelezettsége. E kötelezettség indokolja, hogy az állami büntetőhatalmat gyakorló szervek hatékony eszközöket kapjanak feladataik teljesítéséhez, még akkor is, ha ezek az eszközök lényegüket tekintve súlyosan jogkorlátozóak {23/2014. (VII. 15.) AB határozat [39] bekezdés}. A büntető igény hatékony érvényesítésének célja alkotmányosan elismert korlátozását jelentheti a személyi szabadsághoz való jognak.

[54] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében a személyi szabadságot korlátozó rendelkezések akkor állnak összhangban az Alaptörvénnyel, ha az általuk elérni kívánt és alkotmányosan elismert célhoz képest a korlátozás szükséges és arányos {3025/2014. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az Alkotmánybíróság ennek megítélésakor mindenkor szem előtt tartja, hogy a bűncselekmény megalapozott gyanújával terhelt, emellett ártatlannak vélelmezendő egyén személyi szabadságának – a jogerős ítélet meghozatalát megelőzően történő – bírói elvonása a legsúlyosabb személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés. Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a szabadságelvonás alkotmányossága megítélésében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága. Az egyén Alaptörvényből eredő joga a személyi szabadságra és a személyi biztonságra akkor élvez hatékony védelmet, ha az eljárás tényleges időtartama nemcsak a törvény szerint maximális határidőn belül marad, hanem az ügy sajátosságaival is adekvát {19/2019. (VI. 18.) AB határozat [91]-[92] bekezdés}. A határozatok előbbi megállapításai nem csupán a bírói, hanem a szabadságelvonás egyéb – így jelen esetben az alperes – szerve által alkalmazott kényszerintézkedésre is vonatkoztatandóak.

[55] Az alapvető jogok vizsgálata, azok korlátozhatósága tekintetében a Ptk. rendelkezéseit is alkalmaznia kellett az elsőfokú bíróságnak [Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében deklarált emberi méltósághoz való jog, 2:43. § a) pontja szerinti testi épséghez való jog, 2:43. § b) pontjában említett személyes szabadsághoz való jog, 2:43. § d) pontja szerinti becsülethez fűződő jog].

[56] Az ügy elbírálásakor figyelemmel kellett lenni arra, hogy a személyiségi jogok sérelmének alapjául szolgáló tényállás minősítésénél az alperes alkalmazottainak tevékenységére vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni és a kifejtett, sérelmezett cselekmények megítélését ezek alapján kell vizsgálni. A rendőrség tevékenységének törvényi szabályozása alapján a cselekmények jogellenességét kizárja, ha a jogszabály feljogosítja a jogalanyt a sérelmezett cselekmény tanúsítására. A testi kényszer, a kényszerítő eszköz, a bilincs alkalmazása kétségtől a felperes személyes szabadságának sérelmével járt; vizsgálni kellett azonban, hogy az eszközök alkalmazása megfelelt-e a törvényi feltételeknek.

[57] Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetve kényszerítőeszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítőeszközt csak törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítőeszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül

is biztosítható. A (4) bekezdés szerint a rendőr nem alkalmazhat megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. Az Rtv. 48. §-a szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személy szabadságában korlátozni kívánt, vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, vagy ellenszegülésének megtörésére. A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) IM rendelet 41. §-a rendelkezik arról, hogy a bilincs alkalmazása különösen kivel szemben indokolt (visszaül az Rtv. 48. §-ra). Ez a felsorolás a jogszabályban nem taxatív jellegű.

[58] Az elsőfokú bíróságnak a perben arról kellett döntenie, hogy a közhatalom gyakorlása során, a keresetben megjelölt intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásával megvalósult-e a felperes által állított személyiségi jogok sérelme.

[59] Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása körében helyesen vette számba a felajánlott bizonyítékokat és az ítélet indokolásába foglalt megállapítás szerint azokat egyenként és összességükben is értékelte. Ennek során azonban számos bizonyíték értékelési szabályt figyelmen kívül hagyott, mérlegelését okszerűtlenül végezte el; egyes megállapításai iratellenesek, a tényállás részben téves és hiányos.

[60] A fél személyes előadása nem bizonyíték; a felperes „szavahihetőségére” a tényállás nem alapozható {elsőfokú ítélet [67]}. Az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során nem mellőzhette volna az alperes hatósági jogkörben kiállított iratait arra való hivatkozással, hogy azok „nem lévén relevánsak”. A jogi következtetések alapját nem képezhetik feltételezések {elsőfokú ítélet [56], [57], [62], [65] bekezdések}. Mindemellett a polgári perben eljáró bíróság feladata a jogvita elbírálása [Pp. 1. § (2) bekezdése], nem az alperes alkalmazottaival szemben esetlegesen indított eljárások törvényességi felügyelete, és az ezzel kapcsolatos „üzenet” megfogalmazása {elsőfokú ítélet [78] bekezdés}.

[61] Abból kellett kiindulni, hogy a polgári perben eljáró bíróságnak nincs „tényállás felderítési” kötelezettsége. A felperesnek a keresetlevélben kell feltüntetnie az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés c) pont], az alperesnek írásbeli ellenkérelmében kell előadnia a vitatott tényeket, a védekezést megalapozó tényeket és ezek bizonyítékait [Pp. 199. § (2) bekezdés bc) és be) pont]. A bíróság a per eldöntéséhez szükséges tények megállapítása végett rendel el bizonyítást [Pp. 276. § (1) bekezdés], majd a perben jelentős tényeket a felek tényállításainak és perben tanúsított magatartásának, valamint a per tárgyalása során megismert bizonyítékoknak és egyéb peradatoknak az egybevetése, egyenként és összességében történő értékelése alapján a meggyőződése szerint állapítja meg [Pp. 279. § (1) bekezdés].

[62] E jogszabályi rendelkezésekből következően a felperes által érvényesített jog alapjául tett tényállítások, valamint az alperes védekezésének tényállításai határozzák meg a per eldöntéséhez szükséges tények körét, és így az ítéletben feltüntetendő tényállás szükséges tartalmi elemeit.

[63] Az elsőfokú bíróság helyesen azonosította a kereset tényállításainak vitatott részét, ennek körében azt is, hogy a felperes mindvégig tagadta, hogy miután elindult a csarnokba, a rendőrök felszólították a megállásra. Ennek azért van jelentősége, mert a személyi sérülés a felperes megállítással összefüggésben következett be, így az intézkedés jogszerűségének megítélésénél ennek a körülménynek kiemelt szerepe van.

[64] Az elsőfokú bíróság alapvető jelentőséget tulajdonított a piac kültéri kamerája által rögzített felvételnek, az azon látható eseménysorból pedig logikai, kizárásos módszerrel állapította meg a tényeket. Ennek során a felperes személyes előadását, személyl és a két rendőr tanúvallomását vetette össze a képfelvétellel, majd arra következtetett, hogy „A személyek mozgását, annak leírását ... a felperes és tanúja vallomása írja le megfelelően, a

látottakkal összhangban ezek a vallomások adták elő a történéseket” {elsőfokú ítélet [56] bekezdés}.

[65] Az elsőfokú bíróság tehát egyrészt figyelmen kívül hagyta, hogy a fél nyilatkozata bizonyítékként – tanúvallomásként – nem értékelhető. Másrészt a felperes magatartásának értékelését a felperes nyilatkozatával tekintette alátámasztottnak {elsőfokú ítélet [56] bekezdés}.

[66] Egyáltalán nem adta indokát az elsőfokú bíróság annak, hogy miért nem tulajdonított bizonyító erőt az alperes által csatolt, saját hatáskörben készült iratok tartalmának. Az eljárási törvényeknek megfelelően kiállított közokiratok részletesen tartalmazzák az eset dokumentációját, az intézkedések folyamatát, a rendőri jelentéseket és egyéb, többek között a rendőr2tel szemben folyt fegyelmi eljárásban tett nyilatkozatokat. Ezekkel kapcsolatban az ítéletben arra tért ki, hogy a bíróságot sem az ORFK, sem a Panasztestület határozata nem köti, azonban a bizonyítási anyag részévé tette valamennyi csatolt okiratot. Az utóbbi megállapítás ellenére a 2017. szeptember 10-i esetről készült okiratok tartalmának a tanúvallomásokkal és a felek nyilatkozataival való összevetését az elsőfokú bíróság nem végezte el, a bizonyítékok összességében való értékelésére tehát nem került sor.

[67] A jelen ügyben az okirati bizonyítékokon túl három tanú vallomása állt rendelkezésre. személyl1t az elsőfokú bíróság minden vonatkozásban szavahihető tanúnak tekintette, míg rendőr2 tanúról kinyilvánította, hogy az azonosításra felszólítással kapcsolatban, mint „intézkedő rendőr e körben érdektelen vallomást nem tud tenni” és ezt a tanú közelebből meg nem határozott „ellentmondó nyilatkozataival” is igazoltnak tekintette {elsőfokú ítélet [59] bekezdés}.

[68] rendőr1 vallomását pedig azért minősítette aggályosnak, mert a tanú által elmondottakhoz képest a hang nélküli videofelvétel „egyáltalán nem támaszt alá artikulálatlan kiabálást, ... fűjtatás, gesztikulálás, árulkodó kézmozdulatok sem láthatóak a felvételen” {elsőfokú ítélet [62] bekezdés}. Az elsőfokú bíróság tehát – bár erre nem tért ki az ítélet indokolásában – lényegében elvetette a rendőr tanúk vallomásainak bizonyító erejét. Ezzel az értékeléssel a másodfokú bíróság nem értett egyet.

[69] A bizonyítási eszköz – a tanú, a szakértő, az okirat, a szemle stb. – a bizonyíték forrása, a bizonyító erőt a bizonyíték hordozza: a tanúvallomás, a szakértői vélemény, a szemletárgy vagy helyszín, az okirat tartalma és az egyéb tárgyi bizonyíték. A bizonyíték alkalmas arra, hogy a bíróság abból a bizonyítandó tények fennállása vagy fenn nem állása tekintetében meggyőződést szerezzen, azt a tényállás megállapítása során maga értékelje, a per egyéb adataival egybe vesse (a Kúria Pfv.V.20.312/2022/4. számú ítélete).

[70] Az intézkedés tekintetében rendőr2 vallomása sem ellentmondónak, sem elfogultnak nem tekinthető. A tárgyaláson azt állította, hogy emlékszik a konkrét felszólításra, és utólag tette hozzá, hogy mindig eszerint jár el (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 9. oldal: „Arra emlékszem, hogy igazoltattam, mert mindig igazoltatok”, „... arra valóban emlékszem, hogy igazoltattam, mert mindig így járok el”). Ezzel szemben az elsőfokú ítélet [59] bekezdésében írt idézet „biztos felszólítottam, mert minden intézkedés elején felszólítom az intézkedés alá vontat” iratellenes, a felperes azonosításával összefüggésben a rendőrnő ilyen vallomást a per tárgyalásán nem tett. Annak a körülménynek pedig, hogy a felperes mikor és milyen okból mondta meg a nevét a helyszínre érkező rendőröknek, a tényállás megállapítása szempontjából semmilyen jelentősége nem volt, ennek megtörténte egyebekben a rendőri jelentések és parancsnoki kivizsgálási jegyzőkönyv mindegyikében szerepel.

[71] A rendőrnő azt állította, hogy a helyszínre érkezéskor még nem tudta, hogy a felperes a bejelentő, és a látottak alapján úgy döntött, hogy előbb a szabálysértéssel foglalkozik. Mindkét tanú egybehangzóan állította, hogy felszólították a felperest a festés abbahagyására. rendőr² úgy nyilatkozott, hogy azt kérte a felperestől; hagyja abba a firkálást (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 7. oldal), rendőr¹ pedig azt, hogy amikor ő felhívta a festés abbahagyására a felperest, lezáró kézmozdulattal kísért a felszólítást (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 10-11. oldal). Ez a mozdulat a felvételen látható is. A felperes ezután – ugyancsak jól láthatóan – visszatért a festéshez és egy további betűt fűjt a járdára.

[72] A festés abbahagyására való felszólítás személy¹ vallomása szerint nem történt meg, ő azt állította, hogy a felperes akkor hagyta abba a festést, amikor a rendőr azt mondta neki, hogy intézkedni jöttek (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 6. oldal). Két tanú állította tehát a felszólítás megtörténtét, egy pedig annak hiányát, a rendőr tanúk vallomásának aggályosságára pedig semmilyen, az elsőfokú bíróság által meghatározott körülményből nem kellett okszerűen következtetni. A rendőr² által a 2017. szeptember 10-i eseményről készített jelentésben az intézkedés menete – köztük a felszólítás – szerepel, az abbahagyásra felszólítást az elsőfokú bíróság is a tényállás részévé tette (01070/18960/2017.id. Jelentés és 01070/200/2018.id Jelentés kiegészítés). Mindemellett maga a felperes állította keresetlevelének 1. oldalán (Fővárosi Törvényszék 65.P.21.681/2020. számú irat), hogy a rendőrök arra kérték, hogy fejezze be a demonstrációt. személy¹ a Független Rendészeti Panasztestület felhívására írásban még úgy nyilatkozott 2018. július 2-án, hogy „A rendőrök közül érdemben csak a hölgy kommunikált, de ő is csak annyit mondott érdemben, hogy hagyja abba a festést.” (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/18. számú irat melléklete). A fentiek alapján személy¹ tanú szavahihetősége megkérdőjelezhető.

[73] Ennek következtében a felperes arra vonatkozó tényállítása, hogy „A rendőrök részéről nem hangzott el, hogy jogsértést követek el, ezt hagyjam abba, az sem, hogy igazoljam magam. Egész végig nem történt ilyen jellegű felszólítás” (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal), bizonyítatlan maradt.

[74] A felperes személyes meghallgatásakor maga adta elő, hogy „Amikor a hölgy telefonálni kezdett, én a férfivel – már tudom a nevét, rendőr¹ úrral - veszekedni kezdtem, elmondtam neki, hogy továbbra is kérem az intézkedést a csarnokban terjesztett propaganda miatt.” (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal). Nem igényelt tehát külön bizonyítást, hogy a rendőr¹ által „ordibálásként”, a felperes által „veszekedésként”, leírt feszültség az adott helyzetben fennállt. A felperes indulatos volta a videofelvétel képanyagából is megállapítható mozdulatainak erőteljes jellege és terjedelme alapján.

[75] A felperes egyéb nyilatkozataiból az is egyértelmű, hogy a rendőri jelenlétet mindenképpen el akarta érni, ennek érdekében olyan tartalmú telefonos bejelentést intézett az alperes segélyhívó számán, amelyre tekintettel a rendőrség kiszállása nem volt elkerülhető. A 2018. április 27-i jelentésben (01070/999-10/2018.bü) szereplő második telefonos bejelentésben (11.31 perc) a felperes elmondja: „nem tesznek semmit, most újabb bejelentést teszek és a bejelentés lényege az, ha tíz percen belül nem jön ki egy rendőrájárőr a helyszínen spontán tüntetést kezdek, elkezdem telefesteni az aszfaltot, ... akkor ki szoktak jönni a rendőrök ha ilyen aszfaltfestés van, ... ha tíz perc alatt nincs itt a rendőrség, akkor én kezdek, akkor én miattam kell kijönnie, de azonnali intézkedést kérek a helyszínre, ezt legyen szíves adja tovább akár a településnek, akármelyik rendőrségnek, mert itt nincs türelem...”. „Ha ezt nem teszik meg tíz percen belül, itt a helyszínen elkezdem felfesteni a járdát, ... probléma lesz és akkor úgys ki kell jönni a rendőrségnek, egyszerűbb, ha azonnal intézkednek.”. Emellett a felperes telefonos bejelentésében (01070/999-10/2018.bü számú 2018. április 27-i

jelentés) majd a helyszínen is (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 2. oldala a felperes személyes nyilatkozata, videofelvétel háttérszövegeként elhangzó megjegyzések) előadást tartott a strassbourgi gyakorlatról, kioktatta a rendőröket a jogi értékelésről, hasonló helyzetben tájékozott személyként tüntette fel magát. Ezek a körülmények ellentmondanak a felperes elsőfokú ítéletbeli, egyszerű „bejelentőkénti”, laikus polgárként értékelésének.

[76] A rendelkezésre álló bizonyítékokból megállapítható, hogy a felperes az eset során mindvégig irányítani kívánta a kiérkező rendőrajárőr párost. A járdára festést kétszeri felszólítás ellenére sem hagyta abba, majd saját elhatározásából elindult a csarnokba, elhagyva a helyszínt. E magatartása nyilvánvalóan ellentétes volt az Rtv. 19. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmú általános kötelezettséggel. A felperestől, mint az eset bejelentőjétől az adott helyzetben elvárható magatartás az lett volna, ha a rendőrök döntését bevárva és az általuk meghatározott módon működik közre a tőlük várt intézkedés során.

[77] Ehhez képest valamennyi rendőrségi iratban, a rendőri és vizsgálati jelentésekben, a fegyelmi eljárás okirataiban a rendőr tanúk vallomásával egyező módon szerepel, hogy a felperes felszólítás ellenére sem mutatott együttműködést már a rongálási cselekmény abbahagyásánál sem (01070/18960/2017. id. Jelentés). Ezt igazolta a perben csatolt videofelvétel is: a rendőrök megérkezését, a velük való beszélgetést követően a felperes még két alkalommal is visszatért a felirathoz és az „O” betűt a rendőri intézkedés folyamatban léte alatt festette fel a járdára. Az elsőfokú bíróság tehát tévesen állapította meg, hogy a felperes eleget tett a rendőröknek a festés abbahagyására vonatkozó felszólításának.

[78] A felperes magatartása nem felelt meg az Rtv. 19. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek, az utasításoknak nem engedelmeskedett; az elsőfokú ítélet tényállásának erre vonatkozó megállapítása {[2] bekezdés hetedik sora} iratellenes.

[79] Ugyanezen rendőrségi iratok, a 2017. szeptember 10-i 01070/18960/2017.id. számú Jelentés, a rendőr tanúk vallomása (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldal, 11-12. oldal) igazolták, hogy többször felszólították a felperest a csarnokba indulása után a megállásra. Az elsőfokú bíróság a többszöri felszólítás tényét azért nem állapította meg, mert a rendőrségi iratanyag nem tárta fel, hogy hány alkalommal és milyen tartalommal került sor a felperes felszólítására és annak ellenére miért nem állt meg. Ebből arra következtetett, hogy a rendelkezésre álló adatok „nem relevánsak” az intézkedés minősítése és értékelése szempontjából {elsőfokú ítélet [63] bekezdés}. Ez a következtetés azonban téves.

[80] Az elsőfokú bíróság abból a körülményből, hogy a felperes megindulását követően „pár másodpercen belül a földre került”, az idő rövidege miatt kizártak tartotta, hogy az intézkedést indokolva, a felperes feltartóztatásának szándékával szóltak volna hozzá, hogy közöljék, a helyszínt nem hagyhatja el. A logikai következtetés azonban ellentétes az iratok nagy részének tartalmával, a rendőr tanúk vallomásával és az eset után készült jelentések egybehangzó tartalmával. Az ezen bizonyítékokkal fennálló ellentmondást az elsőfokú bíróság semmilyen értékelhető indokkal nem oldotta fel.

[81] A perben csatolt felvételen mindössze annyi látható, hogy a felperes kissé leszegett fejjel, határozott léptekkel siet a piaccsarnok belső terében, majd rendőrről hátulról megragadja, mindketten elesnek és ezt követően kerül sor a felperes hasra fordítására, majd bilincselésére. Az elsőfokú bíróság által a felszólítás elmaradásával kapcsolatban kifejtett feltételezés kizárólag személyi tanúvallomásával egyező. Ő azonban úgy nyilatkozott, hogy a rendőrök után, ő ment be legkésőbb a csarnokba, és csak akkor ért közelebb, amikor a felperes már a földre került (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldala: „Én ekkor kint voltam még, felperes bement, a férfi követte, majd a rendőrnő is elindult és hirtelen történtek a dolgok, ... Arra nem emlékszem, hogy kiáltottak-e

valamit akár az felperes után menő férfi rendőr, akár a nő rendőr, amikor ezt láttam, hogy mi történik, akkor én is közel érkeztem és készítettem felvételeket”). Így személy1 tanú közvetlenül nem hallhatta, hogy mi történik az épületen belül. Mindemellett a tanú szavahihetősége a megelőző rendőri intézkedés, a felirat felfestésének abbahagyására vonatkozó felszólítás tekintetében is aggályosnak bizonyult.

[82] A megállásra történő, akár többszöri felszólítás megtörténte az elsőfokú bíróság megállapításával szemben nem igényel néhány másodpercnél hosszabb időt. Ezen kívül a 2017. szeptember 10-i jelentés (01070/18960/2017.id.) szerint a helyszínen jelen lévő egyik boltos (személy2) arról számolt be, hogy több vásárlótól is hallotta, amint a felperest felszólították a tevékenység abbahagyására és a megállásra.

[83] A rendelkezésre álló bizonyítékok összevetése alapján tehát éppen arra lehet következtetni, hogy a felperest előbb verbálisan akarták megakadályozni a távozásban. Ilyen körülmények között a hangot nem rögzítő, egyebekben sem folyamatos, így időbeli rekonstruálásra kevésbé alkalmas képfelvételen látottaknak nem lehetett volna döntő jelentőséget tulajdonítani. Mivel bizonyított tényként állapítható meg, hogy a felperes a rendőrség többszöri felszólítása ellenére sem állt meg, megsértette az Rtv. 19. § (1) bekezdésének rendelkezését. Kezdetől fogva nem együttműködő attitűdje alapot adott arra, hogy a rendőrök fizikai kényszerrel megállítsák. Az ennek következtében történt esés körülményei sem a korábbi rendőrségi szemlével, sem a jelen eljárásban nem váltak tisztázottá, a felperes könyökének sérülése azonban egyértelműen azzal függ össze, hogy felszólítás ellenére nem állt meg (a bilincs alkalmazása során könyök tájéki hámsérülés nem keletkezhet). Ez kizárja az alperes szándékosan jogsértő magatartását.

[84] A felperes a földre esés után sem hagyott fel ellenkező magatartásával. rendőr1 vallomása szerint a hátán fekvő ökolbe szorította a két karját, azokat felfelé tartva és megfeszítve, amelyből a rendőr azt a következtetést vonta le, hogy támadás előtti állapotban van és látszódott, hogy nem volt együttműködő (01070/105/101/5/2017.Rp., a fegyelmi eljárás során tett nyilatkozata 01070-103-14/5/2017.Fe.). rendőr2 vallomása szerint azért döntöttek a bilincs használata mellett, hogy egy esetlegesen kialakuló dulakodást akadályozzon meg, mivel a felperes egész testét megfeszítette, az intézkedést passzívan akadályozta (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú jegyzőkönyv 8-9. oldal, 01070/18960/2017.id. számú Jelentés, 01070/105/101/5/2017.Rp., fegyelmi eljárás során tett vallomás 01070-103-15/4/2017.Fe.).

[85] Kiemeli e körben az ítéltábla az eljárás során csatolt videofelvétel tartalmát is. A képanyag a felperest hanyattfekvés, hasonfekvésbe átfordítás, majd felállítás közben megfeszített testhelyzetben ábrázolja; a fekvő helyzetbeli átfordítás során térdeit mindvégig felhúzva tartja, majd álló helyzetbe segítése alatt alsó végtagjai merev, kiegyenesített állapotban vannak. A képsorok alátámasztják, hogy a felperes testhelyzetének megváltoztatásában nem működött együtt, nem csupán önkéntelenül hárította az ellene kifejtett testi erőt, hanem kifejezetten ellenállt az intézkedésnek.

[86] Mindezek miatt a másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság megalapozatlanul következtetett arra, hogy az alperes kötelékében eljáró rendőrök intézkedése nem volt jogszerű és az elérni kívánt céllal arányos.

[87] A felperes a második jogsértő magatartás tekintetében a kényszerintézkedés nagy nyilvánosság előtti megvalósulását is sérelmezte. A nyilvánosság mértékére vonatkozóan azonban bizonyítást nem ajánlott fel; az elsőfokú bíróság is arra a következtetésre jutott ítéletének [74] bekezdésében, hogy az esemény nem volt „olyan nagy nyilvánosság előtt zajló”. A helyszínről készült videofelvétel szintén nem támasztotta alá a jelentős nyilvánosság meglétét.

[88] A keresetben előadottak alapján vizsgálni kellett a bilincselés időtartamát is a Rtv. 16. § (1) bekezdésében megfogalmazott arányosság elvére figyelemmel. Az elsőfokú bíróság e körben a tényállást kizárólag a felperes szavahihetőségére alapozva állapította meg, amely indokkal az ítéltábla nem értett egyet {elsőfokú ítélet [67] bekezdés}. A törvényszék e körben is elmulasztotta a bizonyítási eljárás adatainak mérlegelését.

[89] A bilincs használatának időtartamáról a felek ellentétes tartalmú nyilatkozatot tettek. A felperes nem bizonyította, hogy a bilincset az alperes által állítottnál később vették le róla, ezért azt sem lehetett volna megállapítani, hogy az 12 percnél hosszabb ideig volt rajta.

[90] A rendőrségi iratok a bilincselés 12 perces időtartamát rögzítik (11.34 – 11.50). A 01070/614/2018.id. számú, 2018. január 9-i jelentésben rendőr2 azzal egészítette ki korábbi nyilatkozatát, hogy miután a felperes közölte vele mellkasi fájdalmát, azonnal, késlekedés nélkül mentőt kért a helyszínre, valamint a kényszerítő eszköz használatától vele szemben elállt. A fegyelmi eljárás során tett vallomása szerint is a felperest székre ültették és ezt követően bilincset eltávolította (01070-103-15/4/2017.Fe.).

[91] rendőr1 a bilincselés időtartamára vonatkozóan ellentmondásos nyilatkozatokat tett. A fegyelmi eljárás során azt adta elő, hogy a felperest felállították, székre leültették. A bilincs még rajta volt, a mentő megérkezéséig az rajta maradt – a bilincs a nevezetesen 12 percig volt rajta (01070-103-14/5/2017.Fe.). A bilincselésre – az e részében nem vitatott tartalmú 01070/18960/2017.id. számú Jelentés szerint – 11.38 időpontban került sor. Mivel rendőr1 tanú 12 perces (11.50 időpontig) és a mentő kiérkezéséig (nem vitatottan 12.04 időpont) tartó bilincs alkalmazásról is nyilatkozott, vallomása bizonyító erővel nem bír.

[92] A 01070/1367/2018.id. számú, 2018. január 19-i jelentésben személy3 rendőr őrmester számolt be arról, hogy 12.00 körüli időben érkezett a helyszínre, ahol a felperes egy széken ülve várta a mentőt. A jelentésben nincs utalás a bilincs alkalmazására vonatkozóan.

[93] A keresetlevél mellékleteként csatolt felvételek – a bilincs nyomának dokumentálása érdekében – a felperest széken ülve ábrázolják a bilincs eltávolítása közben, majd bilincs nélkül; mellette az intézkedő rendőrök állnak (Fővárosi Törvényszék 65.P.21.681/2020. számú irat). Ebből az következik, hogy a felperesről még a helyszínen levették a kényszerítő eszközt.

[94] E bizonyítékokkal szemben személy1 tanúvallomása tartalmazza csupán azt, hogy a felperesen volt a bilincs a mentő megérkezéséig (Fővárosi Törvényszék 65.P.22.585/2020/26. számú tárgyalási jegyzőkönyv 5. oldal). E tanú szavahihetőségét azonban a nyilatkozatában mutatkozó korábbi ellentmondások megkérdőjelezzik; önmagában a felperes előadása pedig nem alkalmas a bilincselés időtartamának a bizonyítási eljárás további egybehangzó tartalmától eltérő intervallumú igazolására. Ezért az elsőfokú bíróság ítéleti tényállásában tévesen állapította meg a kényszerítő eszköz levételének időpontját is {elsőfokú ítélet [3] bekezdés}.

[95] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy az alperes alkalmazásában álló rendőrök az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján jártak el a felperessel szemben a közrendet sértő cselekmény észlelése miatt. Az Rtv. 20. § (2) bekezdésében írtaknak megfelelően közölték a felperessel intézkedésük tényét és célját, tehát felszólították a járda festésének abbahagyására.

[96] A felperes az Rtv. 19. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettsége ellenére a rendőri utasításnak nem engedelmeskedett, az intézkedés helyszínét elhagyta. Ezért az alperes alkalmazottai felszólították a megállásra, majd ennek elmaradása miatt, az ellenszegülés megtörésére testi kényszert alkalmaztak az Rtv. 47. §-a, a 48. § d) pontja és a szolgálati szabályzat 38. § (1) bekezdése, valamint a 40. § (1) bekezdése szerint.

[97] A másodfokú bíróság megítélése szerint a rendőri intézkedés és kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 15. § (1) bekezdésének, a 16. § (1) bekezdésének, a szükségesség és arányosság követelményének megfelelt.

[98] Utóbbi körülmények vizsgálata során az ítéltábla annak is jelentőséget tulajdonított, hogy az intézkedés jogszerűségének megítélésére nem vetülhet vissza a büntetőeljárás eredménye. A Kúria gyakorlatából kiemelendő elem, hogy a rendőrségtől nem várható el, hogy helyesen döntse el, később milyen határozatot hoz majd a büntető hatóság. A bizonyítási eljárás alapján meghozott bírósági ítélet sem szolgálhat a bizonyítási eljárást jellegénél fogva nélkülözhető rendőri intézkedés jogsértő voltának alapjául. Tehát a jogvita elbírálása során mindig azt kell megítélni, hogy az intézkedés idején felmerült konkrét tények ismeretében a rendőrség intézkedése egyrészt jogszerű, másrészt pedig szükséges és arányos volt-e [Pfv.IV.20.193/2016/4.].

[99] A másodfokú bíróság által fent kifejtett indokok alapján a felperes ellenszegülő magatartása a rendőri intézkedések, kényszerítő eszközök alkalmazását indokoltta tette. A rendőri eljárás idején felmerült körülmények ismeretében – a felperes maga által is elismert „veszekedésére”, együttműködésének hiányára, az intézkedés helyszínének elhagyására, a felszólítás elleni továbbhaladásra, majd a testi kényszer során az elesésre és a felperes passzív ellenállására – figyelemmel az alkalmazott intézkedések jogszerű, szükséges és arányos volta nem volt kétséges. A perben sérelmezett intézkedések megítélése szempontjából ezért nincs jelentősége annak, hogy a felperes magatartása miatt a későbbiekben indult-e büntetőeljárás. Mindemellett a felperes 2018. július 3-án bejelentette a panaszeljárásban, hogy vele szemben rongálás szabálysértésének gyanúja miatt szabálysértési eljárás indult, ami ügyészszégi szakba került.

[100] Az eset összes körülményére figyelemmel nem volt indokolatlan a felperessel szemben a bilincs alkalmazása. A jelen esetben a felperes személyi szabadsága alapvetően az ellene indult eljárás okán szenvedett sérelmet, amely eljárás megalapozottságáról a jelen eljárásnak nem lehet feladata állást foglalni (a Kúria Pfv.IV.21.275/2017/4. számú ítélete). A személyes szabadság korlátozásáról az arra hivatott szervek döntöttek. A jelen esetben a kereset jogalapja hiányzik, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a keresetet elutasította, hiszen a jogalap hiánya esetén az igényelt jogkövetkezmények alkalmazásának sincs helye.

[101] A másodfokú bíróság kiemeli, hogy a perben – a rendelkezési elv, a Pp. 2. §-a, 170. § (2) bekezdés c) pontja, 342. § (1) bekezdése alapján – a felperes kérelméről kellett döntést hozni, a keresetben megjelölt magatartások jogsértő jellegét kellett vizsgálni. Ezért jelen eljárásnak nem képezte tárgyát az, hogy a rendőrök miképpen intézkedtek a felperes tiltott jelképek használatával kapcsolatos bejelentése tárgyában, azt hogyan dokumentálták és a felperes orvosi vizsgálata során milyen okból vettek részt. Utóbbi körülmény tekintetében a felperes peres eljárást kezdeményezett személyiségi jogainak sérelmére hivatkozással, ami jogerősen befejeződött (Fővárosi Törvényszék 37.P.21.113/2019/23. számú ítélete, Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.255/2021/4. számú ítélete, Kúria Pfv.III.21.101/2021/4. számú ítélete).

[102] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.

[103] A fellebbezés eredményre vezetett, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 83. § (1) bekezdésére tekintettel mellőzte az alperest perköltség megfizetésére kötelező és a felmerült kereseti illeték állam általi viselésére vonatkozó rendelkezést.

[104] A Pp. 364. §-a szerint irányadó Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes jogtanácsosi munkadíjból álló együttes első- és másodfokú

perkölségének megfizetésére; annak összegét az Ükr. 3. § (2) bekezdés *a)* pontja, (5) bekezdése alapján határozta meg (az elsőfokú eljárásra 30.000 forint, a másodfokú eljárásra 20.000 forint).

[105] A Pp. 101. § (1) bekezdése, 102. § (1) bekezdése, valamint a polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése értelmében a felperest kötelezte a tárgyi illetékfeljegyzési jog hatálya alá tartozó eljárásban felmerült kereseti és fellebbezési illeték megfizetésére [Itv. 42. § (1) bekezdés *a)* pontja, 46. § (1) bekezdése, 62. § (1) bekezdés *f)* pontja].

Budapest, 2022. május 24.

dr. Kovács Helga s.k.
a tanács elnöke

dr. Stecbauer Anita s.k.
előadó bíró

dr. Kovaliczky Ágota s.k.
bíró